

О. А. Матеюк

### РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

**“Психологія натовпу та управління ним при виконанні службово-бойових завдань”, який підготував авторський колектив: доктор психологічних наук, старший науковий співробітник Приходько І. І., доктор психологічних наук, професор Тімченко О. В., кандидат педагогічних наук, професор Полторак С. Т., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник Мацегора Я. В., кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник Воробйова І. В., Молдавчук В. С., кандидат психологічних наук, професор Ліпатов І. І., кандидат педагогічних наук Рютін В. В., кандидат психологічних наук, доцент Кравченко О. В.**

У навчальному посібнику описано актуальну проблему впливу на натовп з боку правоохоронців при виконанні ними службово-бойових завдань з метою мінімізації розвитку негативних сценаріїв розвитку подій.

У першому розділі посібника розкрито сутність сучасного натовпу, приведено найбільш відомі концепції масової поведінки, зроблений особливий наголос на концепціях сучасних вчених. Характеристики різних видів натовпу, які наведені у посібнику, дозволяють правоохоронцям визначати найнебезпечніші фактори та заздалегідь проводити відповідні заходи щодо підготовки особового складу. Особливу увагу звернуто на характеристики натовпу, який може виникати під час проведення спортивно-масових заходів, це є актуальним та розповсюдженим, виходячи з популяризації сучасного футболу й активного розвитку фанатського руху в Україні. Актуалізовано політично заангажований натовп, приведена важлива роль лідера у натовпі, його вплив на масу та необхідність відповідної роботи правоохоронців з ватажками натовпу.

У другому розділі посібника наводяться соціально-психологічні механізми, що визначають поведінку індивіда і маси. Розкриті механізми зараження, наслідування та інші. Звернута увага на зміну стану свідомості учасників натовпу, необхідність врахування цих станів правоохоронцями під час впливу на учасників натовпу. Зосереджена увага на структуру натовпу: ядро, співчуттвівців, спостережників та їх взаємовплив. Визначені особливості впливу на окремі структури натовпу при виконанні службово-бойових завдань військовослужбовцями сил охорони правопорядку України.

У третьому розділі наведені психологічні особливості управління натовпом з урахуванням виду натовпу та його характеристик. Привертає увагу розкриття психологічного супроводження етапів групових ексцесів. Наведена динаміка натовпу дозволяє правоохоронцям більш чітко орієнтуватись в перебігу подій та визначатись з засобами впливу. Особливо актуальним є

© О. А. Матеюк

інформаційно-пропагандистський вплив правоохоронців на натовп різної типології. Наведено основи психологічного забезпечення ведення переговорів з лідерами натовпу, визначені найбільш впливові чинники ведення перемов.

У четвертому розділі зосереджена увага щодо психологічного супроводу службово-бойової діяльності військовослужбовців сил охорони правопорядку під час масових заходів. Особливо наголошено на психологічній готовності військовослужбовців та протидії маніпулюванню їх свідомістю під час масових заходів. З цією метою розкрито профілактику негативного впливу чуток на свідомість особового складу сил охорони правопорядку України.

Зміст викладеного матеріалу відповідає державним освітнім стандартам, сучасному науковому рівню розвитку екстремальної психології.

Навчальний посібник розрахований на практичних психологів, викладачів, науковців, слухачів магістратури, аспірантів, ад'юнктів, курсантів та студентів вищих навчальних закладів України – майбутніх психологів, офіцерів по роботі з особовим складом, а також слухачів курсів післядипломної освіти офіцерського складу психологічного профілю.

Запропонований у посібнику матеріал використовується для вивчення навчальних дисциплін “Психологічна робота у військах”, “Морально-психологічне забезпечення службово-бойової діяльності військ”. Даний посібник також може бути використаний при вивченні навчальних дисциплін “Юридична психологія”, “Психологічне забезпечення переговорів в екстремальних умовах”, “Психологія екстремальної діяльності” та інших професійно-орієнтованих навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах України.

**Старший науковий співробітник науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України, доктор психологічних наук, професор О. А. Матеюк**